EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.11.22
KOM(2010) 673 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas. Penki žingsniai kuriant saugesnę Europą

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas. Penki žingsniai kuriant saugesnę Europą

1. EUROPOS SAUGUMO MODELIS. BENDRAS DARBAS SIEKIANT SAUGESNĖS EUROPOS

Daugumos europiečių kasdienis gyvenimas yra palyginti saugus. Kita vertus, mūsų visuomenė susiduria su didelėmis grėsmėmis saugumui, kurių vis daugėja ir kurios vis sudėtingėja. Šiandien daug saugumo problemų yra tarpvalstybinės ir apima įvairius sektorius. Nė viena valstybė narė šių grėsmių negali įveikti savarankiškai. Tai kelia mūsų piliečių ir įmonių susirūpinimą. Keturi iš penkių europiečių pageidauja daugiau prieš organizuotą nusikalstamumą ir terorizmą nukreiptų ES lygmens veiksmų[1].

Jau daug nuveikta reaguojant į kylančias grėsmes ir didinant Europos saugumą. Dabar, kai įsigaliojo Lisabonos sutartis[2], remdamasi Stokholmo programa ir jos veiksmų planu[3] ES turi galimybę imtis tolesnių ryžtingų veiksmų. Vidaus saugumo strategijoje, kuri priimta 2010 m. pradžioje pirmininkaujant Ispanijai[4], išdėstytos problemos, principai ir gairės, kaip šiuos klausimus spręsti ES viduje, o Komisija paraginta pasiūlyti šios strategijos įgyvendinimo veiksmus. Taigi šis komunikatas „ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas“ grindžiamas klausimais, dėl kurių valstybės narės ir ES institucijos jau susitarė, ir jame siūloma, kokių bendrų veiksmų artimiausius ketverius metus turėtume imtis, kad veiksmingiau kovotume su **sunkiais nusikaltimais ir organizuotu nusikalstamumu**, **terorizmu** ir **elektroniniais nusikaltimais**, stiprintume **savo išorės sienų valdymą** ir didintume **gebėjimą įveikti gaivalines ir žmogaus sukeltas nelaimes**.

Viena darbotvarkė bendroms problemoms spręsti

ES vidaus saugumo politikos veiksmai apima policijos ir teisminio bendradarbiavimo, sienų valdymo ir krizių valdymo sričių bendros politikos ir teisės aktų kūrimą bei praktinį bendradarbiavimą. Jei norime pasiekti savo saugumo tikslus, į juos būtina atsižvelgti vykdant ES vidaus ir išorės politiką.

Todėl komunikate „ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas“ pateikiama viena valstybėms narėms, Europos Parlamentui, Komisijai, Tarybai ir agentūroms bei kitiems subjektams, taip pat pilietinei visuomenei ir vietos valdžios institucijoms, skirta darbotvarkė. Šią darbotvarkę reikėtų vykdyti kartu kuriant tvirtą ES saugumo pramonę, kurioje gamintojai ir paslaugų teikėjai glaudžiai bendradarbiauja su galutiniais naudotojais. Bendromis

---

1 Standartinė „Eurobarometro 71“ apklausa.

2 Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV).

3 „Stokholmo programa. Atvira ir saugi Europa piliečių labui ir saugumui“ (Tarybos dokumentas Nr. 17024/09); „Sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę Europos piliečiams. Stokholmo programos įgyvendinimo veiksmų planas“ (COM(2010) 171). Stokholmo programa yra teisingumo ir vidaus reikalų klausimams skirta ES programa 2010–2014 m.

4 Tarybos dokumentas Nr. 5842/2/2010, Europos Sąjungos vidaus saugumo strategija „Kuriant Europos saugumo modelį“.

pastangomis spręsdami dabartines saugumo problemas taip pat padėsime stiprinti ir plėtoti Europos socialinės rinkos ekonomikos modelį, kaip numatyta strategijoje „Europa 2020“.

Bendromis vertybėmis grindžiama saugumo politika

Dokumentas „Vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas“ ir šios strategijos įgyvendinimo priemonės ir veiksmai turi būti grindžiami bendromis vertybėmis, įskaitant teisinę valstybę ir pagarbą pagrindinėms teisėms, kaip nustatyta **ES pagrindinių teisių chartijoje**[5]. Mūsų požiūris į krizių valdymą turi būti grindžiamas solidarumu. Mūsų kovos su terorizmu politika turėtų būti proporcinga problemų mastui ir pirmiausia skirta būsimų išpuolių prevencijai. Tais atvejais, kai tai veiksminga, teisėsaugą ES vykdyti lengviau keičiantis informacija, bet kartu privalome apsaugoti asmenų privatumą ir jų pagrindinę teisę į asmens duomenų apsaugą.

Vidaus saugumas ir pasaulinė perspektyva

Vidaus saugumo negalima pasiekti atskirai nuo likusio pasaulio, todėl svarbu užtikrinti ES saugumo išorės ir vidaus aspektų suderinamumą ir papildomumą. Vidaus saugumo strategijos vertybės ir prioritetai, įskaitant mūsų įsipareigojimą remti žmogaus teises, demokratiją, taiką ir stabilumą mūsų kaimynystėje ir už jos ribų, yra neatskiriama Europos saugumo strategijoje[6] nustatyto metodo dalis. Kaip pripažįstama toje strategijoje, santykiai su mūsų partneriais, visų pirma JAV, yra ypač svarbūs kovojant su sunkiais nusikaltimais, organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu.

Saugumas turėtų būti įtrauktas į atitinkamas strategines partnerystes, ir į jį turėtų būti atsižvelgta vykdant dialogą su mūsų partneriais ir partnerystės susitarimuose programuojant ES finansavimą. Pirmiausia vidaus saugumo prioritetai turėtų būti svarbi politinių dialogų su trečiosiomis šalimis ir prireikus su regioninėmis organizacijomis tema, ir į juos reikėtų atsižvelgti kovojant su daugkartinėmis grėsmėmis, kaip antai prekyba žmonėmis, prekyba narkotikais ir terorizmas. Ne tik išorės, bet ir vidaus saugumo sumetimais ES dar daugiau dėmesio skirs trečiosioms šalims ir regionams, kuriems gali reikėti ES ir valstybių narių paramos ir ekspertinių žinių. Europos išorės veiksmų tarnybai vykdant veiklą atsiras galimybė įtraukti papildomus veiksmus ir ekspertines žinias, pasinaudojant valstybių narių, Tarybos ir Komisijos įgūdžiais ir žiniomis. Ekspertinės žinios saugumo srityje turėtų būti perduodamos ES delegacijoms, pirmiausia prioritetinėse šalyse, taip pat ir Europolo ryšių palaikymo pareigūnams bei ryšių palaikymo teisėjams[7]. Atitinkamas šių specialistų atsakomybės sritis ir funkcijas nustatys Komisija ir Europos išorės veiksmų tarnyba.

2. PENKI STRATEGINIAI VIDAUS SAUGUMO TIKSLAI

Šiame komunikate įvardijamos artimiausiais metais skubiausiai spręstinos ES saugumo problemos. Jame siūlomi penki strateginiai tikslai ir specialūs veiksmai 2011–2014 m., kurie, šalia jau dedamų pastangų ir vykdomų iniciatyvų, padės kurti saugesnę Europą.

---

5 „Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategija“, COM(2010) 573.

6 Dokumentas „Europos saugumo strategija. Saugi Europa geresniame pasaulyje“ priimtas 2003 m. ir atnaujintas 2008 m.

7 Pagal Tarybos sprendimą 2009/426/TVR dėl Eurojusto; jį reikia perkelti iki 2011 m. birželio mėn.

Sunkūs nusikaltimai ir organizuotas nusikalstamumas yra įvairių rūšių: prekyba žmonėmis, narkotikais ir šaunamaisiais ginklais, pinigų plovimas ir neteisėtas atliekų vežimas ir išmetimas Europoje ir už jos ribų. Net, atrodytų, smulkūs nusikaltimai, kaip antai įsilaužimas ir automobilio vagystė, padirbtų ir pavojingų prekių pardavimas ir keliaujančių gaujų veiksmai, dažnai yra pasaulinių nusikaltėlių tinklų vietos apraiškos. Dėl šių nusikaltimų būtina imtis bendrų veiksmų Europos lygmeniu. Ta pati padėtis ir dėl **terorizmo:** mūsų visuomenė tebėra neapsaugota nuo tokių išpuolių kaip sprogdinimai viešajame transporte Madride 2004 m. ir Londone 2005 m. Privalome dirbti daugiau ir atidžiau, kad užkirstume kelią naujiems išpuoliams.

Kita didėjanti grėsmė – **elektroniniai nusikaltimai**. Europa dėl pažangios interneto infrastruktūros, didelio naudotojų skaičiaus ir internetu valdomos ekonomikos bei mokėjimo sistemų yra pagrindinis elektroninių nusikaltimų taikinys. Piliečius, įmones, vyriausybes ir ypatingos svarbos infrastruktūros objektus būtina geriau apsaugoti nuo nusikaltėlių, kurie pasinaudoja šiuolaikinėmis technologijomis. Darnesnių veiksmų būtina imtis ir **sienų apsaugos** srityje. Dėl bendrų išorės sienų su kontrabanda ir kita neteisėta tarpvalstybine veikla reikia kovoti Europos lygmeniu. Taigi siekiant išlaikyti laisvo judėjimo erdvę būtina veiksminga ES išorės sienų kontrolė.

Be to, pastaraisiais metais Europoje ir jos artimiausiose kaimynėse padaugėjo gaivalinių ir žmogaus sukeltų **nelaimių** ir išaugo jų mastas. Tapo aišku, kad Europai būtina sugebėti stipriau, darniau ir labiau integruotai reaguoti į krizes ir nelaimes, taip pat įgyvendinti sukurtą nelaimių prevencijos politiką ir teisės aktus.

1 TIKSLAS. Išardyti tarptautinius nusikaltėlių tinklus

Nepaisant didėjančio teisėsaugos institucijų ir teisminio valstybių narių vidaus ir tarpusavio bendradarbiavimo, tarptautiniai nusikaltėlių tinklai tebeveikia labai aktyviai ir iš nusikalstamos veikos gauna itin didelį pelną. Be korupcijos ir vietos gyventojų bei institucijų bauginimų, šis pelnas dažnai naudojamas įsiskverbti į ekonomiką ir mažinti visuomenės pasitikėjimą.

Todėl, norint užkirsti kelią nusikaltimams, būtina išardyti nusikaltėlių tinklus ir įveikti finansines paskatas, kuriomis remiami jų veiksmai. Todėl reikėtų sustiprinti praktinį teisėsaugos bendradarbiavimą. Visų sektorių ir skirtingų lygmenų institucijos turėtų veikti išvien, kad apsaugotų ekonomiką, o iš nusikalstamos veikos gautą pelną reikėtų veiksmingai atsekti ir konfiskuoti. Taip pat turime įveikti kliūtis, kurios kyla dėl skirtingų nacionalinių metodų, prireikus priimti teisės aktus dėl teisminio bendradarbiavimo, kad pagerėtų tarpusavio pripažinimas, ir nustatyti bendras nusikalstamų veikų apibrėžtis ir minimalias baudžiamąsias sankcijas[8].

1 veiksmas. Nustatyti ir išardyti nusikaltėlių tinklus

Siekiant nustatyti ir išardyti nusikaltėlių tinklus, būtina suprasti jų narių veiklos būdus ir finansavimą.

---

[8] Neseniai pateikti pasiūlymai dėl direktyvų dėl prekybos žmonėmis, seksualinio vaikų išnaudojimo ir elektroninių nusikaltimų yra pirmas svarbus žingsnis šia kryptimi. SESV 83 straipsnio 1 dalyje išvardyti šie sunkūs nusikaltimai: terorizmas, neteisėta prekyba narkotikais, neteisėta prekyba ginklais, pinigų plovimas, korupcija, mokėjimo priemonių klastojimas ir organizuotas nusikalstamumas.

Todėl Komisija 2011 m. pateiks ES teisėkūros pasiūlymą dėl **keleivio duomenų įrašų** rinkimo, taikomo keleiviams, oro transportu atvykstantiems į ES teritoriją ar iš jos išvykstantiems. Šiuos duomenis analizuos valstybių narių institucijos, kad užkirstų kelią terorizmo aktams ir sunkiems nusikaltimams ir vykdytų baudžiamąjį persekiojimą.

Supratimas apie nusikaltėlių lėšų šaltinius ir jų judėjimą priklauso nuo informacijos apie įmonių savininką, taip pat patikos fondus, per kuriuos tos lėšos juda. Praktiškai teisėsaugai ir teisminėms institucijoms, administracinėms tyrimo įstaigoms, pvz., OLAF, ir privačiojo sektoriaus specialistams tokią informaciją gauti sunku. Todėl, remdamasi diskusijomis su tarptautiniais partneriais Finansinių veiksmų darbo grupėje, ES iki 2013 m. turėtų apsvarstyti galimybę peržiūrėti **ES kovos su pinigų plovimu teisės aktus**, kad padidėtų juridinių asmenų ir teisinės tvarkos skaidrumas. Kad padėtų atsekti nusikaltėlių lėšų judėjimą, kai kurios valstybės narės sukūrė centrinį banko sąskaitų registrą. Kad padidėtų tokių registrų nauda teisėsaugos tikslais, 2012 m. Komisija parengs gaires. Kad galėtų ištirti tikrai nusikalstamus finansinius sandorius, teisėsauga ir teisminės institucijos turėtų būti pasirengusios ir išmokytos rinkti, analizuoti informaciją ir prireikus ja dalytis visapusiškai pasinaudodamos nacionaliniais kompetencijos centrais, skirtais baudžiamosios finansinės veikos tyrimams, ir Europos policijos koledžo (CEPOL) mokymo programomis. 2012 m. Komisija pasiūlys šiai sričiai skirtą strategiją.

Be to, dėl tarptautinio nusikaltėlių tinklų pobūdžio reikia rengti daugiau **bendrų operacijų**, įtraukiant policiją, muitinę, sienos apsaugos tarnybas ir teismines institucijas įvairiose valstybėse narėse, taip pat Eurojustą, Europolą ir OLAF. Tokios operacijos, įskaitant **jungtines tyrimų grupes**[9], turėtų būti pradedamos – prireikus nedelsiant – visapusiškai remiant Komisijai ir laikantis Tarybos pagal atitinkamų grėsmių analizes[10] nustatytų prioritetų, strateginių tikslų ir planų.

Be to, Komisija ir valstybės narės turėtų toliau siekti užtikrinti veiksmingą **Europos arešto orderio** įgyvendinimą ir teikti jo įgyvendinimo, įskaitant jo poveikio pagrindinėms teisėms, ataskaitas.

2 veiksmas. Apsaugoti ekonomiką nuo nusikaltėlių įsiskverbimo

Nusikaltėlių tinklai pasinaudodami korupcija savo pelną siekia investuoti į teisėtą ekonomiką ir taip griauna pasitikėjimą valstybės institucijomis ir ekonomikos sistema. Siekiant įveikti korupciją ypač svarbu išlaikyti politinę valią. Todėl būtina imtis veiksmų ES lygmeniu ir dalytis geriausia patirtimi, o Komisija 2011 m. pateiks pasiūlymą, kaip stebėti **valstybių narių kovos su korupcija pastangas** ir jas paremti.

Siekiant apsaugoti ekonomiką nuo nusikaltėlių tinklų įsiskverbimo, reikėtų plėtoti politiką, kuria būtų įtrauktos vyriausybinės ir reguliavimo įstaigos, atsakingos už licencijų išdavimą, leidimus, viešųjų pirkimų sutartis ir subsidijas (**administracinis požiūris**). Komisija valstybėms narėms suteiks praktinę paramą: 2011 m. sukurs nacionalinių informacinių punktų tinklą, kad būtų plėtojama geriausia patirtis, ir parems bandomuosius projektus praktiniais klausimais.

---

9 SESV 88 straipsnio 2 dalies b punktas ir Tarybos sprendimas 2008/615/TVR dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo gerinimo, visų pirma kovos su terorizmu ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu srityje.

10 Tarybos išvados Nr. 15358/10 dėl ES kovos su organizuotu nusikalstamumu ir sunkiais tarptautiniais nusikaltimais politikos ciklo.

Organizuoto nusikalstamumo grupuotės didelį pelną gauna iš padirbtų prekių – taip iškraipomi prekybos srautai bendrojoje rinkoje, kenkiama Europos pramonei ir kyla pavojus Europos piliečių sveikatai ir saugumui. Todėl Komisija, remdamasi būsimu kovos su padirbinėjimu ir piratavimu veiksmų planu, imsis visų reikiamų iniciatyvų, kad būtų veiksmingiau **įgyvendinamos intelektinės nuosavybės teisės**. Tuo tarpu valstybių narių muitinės administracijos ir Komisija, siekdamos kovoti su prekyba padirbtais produktais internete, prireikus turėtų priimti teisės aktus, sukurti informacinius punktus nacionalinėse muitinėse ir keistis geriausia patirtimi.

3 veiksmas. Konfiskuoti nusikaltėlių turtą

Siekdamos kovoti su nusikaltėlių tinklų finansinėmis paskatomis, valstybės narės turi imtis visų įmanomų veiksmų, kad areštuotų, užšaldytų, valdytų ir konfiskuotų nusikaltėlių turtą, taip pat užtikrintų, kad jis vėl negrįžtų į nusikaltėlių rankas.

Šiuo tikslu Komisija 2011 m. pateiks **teisės aktų** pasiūlymų, kad sustiprintų ES teisinę sistemą[11] **konfiskavimo** srityje, visų pirma siekdama leisti didesnio masto trečiosios šalies turto konfiskavimą[12] ir išplėstą konfiskavimą[13] ir supaprastinti valstybių narių ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstų[14] nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimą.

Iki 2014 m. valstybės narės privalo[15] **įsteigti turto susigrąžinimo tarnybas**, turinčias pakankamai išteklių, įgaliojimų ir reikiamai apmokytas, taip pat galinčias keistis informacija. Komisija iki 2013 m. sukurs bendrus rodiklius, kuriais remdamosi valstybės narės turėtų vertinti šių tarnybų veiklos rezultatus. Be to, valstybės narės iki 2014 m. turėtų nustatyti reikiamą institucinę tvarką, pvz., įsteigti turto valdymo tarnybas, kad užtikrintų, jog užšaldytas turtas prieš jį konfiskuojant (jei to prireiktų) neprarastų savo vertės. Savo ruožtu Komisija 2013 m. pateiks geriausios patirties gaires, kaip užkirsti kelią nusikalstamoms grupuotėms atgauti konfiskuotą turtą.

2 TIKSLAS. Užkirsti kelią terorizmui ir išspręsti radikalizmo skatinimo ir verbavimo problemą

Terorizmo keliama grėsmė tebėra didelė ir nuolat auga[16]. Teroristų organizacijos prisitaiko ir atsinaujina, kaip paaiškėjo per 2008 m. išpuolius Mumbajuje, per 2009 m. pirmąją Kalėdų dieną mėgintą surengti išpuolį skrydžio iš Amsterdamo į Detroitą metu ir neseniai atskleistus sąmokslus prieš kelias valstybes nares. Grėsmę šiuo metu kelia ne tik organizuotai veikiantys teroristai, bet ir pavieniai asmenys, vadinamieji vieniši vilkai, kurių radikalūs įsitikinimai galėjo susiformuoti ekstremistų propagandos pagrindu ir kurie mokomąją medžiagą rado internete. Mūsų pastangos įveikti terorizmą turi plėtotis, kad sugebėtume užkirsti kelią

---

11 Pamatinis sprendimas 2001/500/TVR dėl pinigų plovimo ir konfiskavimo.

12 Trečiosios šalies turto konfiskavimas apima turto, kurį asmuo, dėl kurio pradėtas tyrimas, ar nuteistas asmuo perdavė trečiajai šaliai.

13 Išplėstas konfiskavimas yra galimybė konfiskuoti turtą, kuris nesusijęs su tiesioginėmis nusikaltimu gautomis pajamomis, kad nereikėtų nustatyti ryšio tarp įtariamo nusikaltėlių turto ir konkrečios nusikalstamos veikos.

14 Ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstos procedūros leidžia užšaldyti ir konfiskuoti turtą, nepaisant, ar savininkas jau nuteistas baudžiamajame teisme.

15 Tarybos sprendimu 2007/845/TVR kiekviena valstybė narė savo teritorijoje turi įsteigti mažiausiai vieną turto susigrąžinimo tarnybą.

16 Naujausi duomenys pateikti Europolo 2010 m. terorizmo padėties ir tendencijų (TESAT) ataskaitoje.

grėsmei, taikydami darnų Europos metodą, taip pat ir prevencines priemones[17]. Be to, ES turėtų toliau nustatyti ypatingos svarbos infrastruktūros objektus ir įgyvendinti planus, kuriais būtų apsaugotas toks turtas, įskaitant transporto paslaugas ir energijos gamybą bei perdavimą, be kurio neįmanomas visuomenės ir ekonomikos funkcionavimas[18].

Šio tikslo pirmiausia turi siekti valstybės narės, imdamosi suderintų ir veiksmingų pastangų, kurias visapusiškai remia Komisija ir kurioms padeda ES kovos su terorizmu koordinatorius.

1 veiksmas. Įgalioti bendruomenes užkirsti kelią radikalizmo skatinimui ir verbavimui

Radikalizmo skatinimas, kuris gali atvesti prie teroro aktų, labiausiai veikia įtaigai pasiduodančius asmenis pažeidžiamiausiose bendruomenėse. Siekiant užkirsti jam kelią reikia bendradarbiauti su vietos valdžios institucijomis ir pilietine visuomene, taip pat suteikti įgaliojimus pagrindinėms pažeidžiamų bendruomenių grupėms. Svarbiausi kovos su radikalizmo skatinimu ir verbavimu veiksmai vykdomi (ir toliau turėtų būti vykdomi) nacionaliniu lygmeniu.

Keletas valstybių narių šiuo metu plėtoja veiklos šioje srityje kryptis, o kai kurie ES miestai sukūrė vietinių bendruomenių veikla paremtus metodus ir prevencijos politiką. Šios iniciatyvos dažnai buvo sėkmingos, todėl Komisija ir toliau padės dalytis tokia patirtimi[19].

Pirmiausia, bendradarbiaudama su Regionų komitetu Komisija skatins, kad iki 2011 m. būtų sukurtas **ES informuotumo apie radikalizmo skatinimą tinklas**, prie kurio prisidės interneto forumas ir ES lygmeniu organizuojamos konferencijos; jo tikslas – kaupti patirtį, žinias ir gerą patirtį siekiant didinti informuotumą apie radikalizmo skatinimą bei komunikacijos būdus ir taip kovoti su teroristų agitacija. Šio tinklo veikloje dalyvaus politikos formuotojai, teisėsaugos ir saugumo pareigūnai, prokurorai, vietos valdžios institucijos, akademinių sluoksnių atstovai, vietos ekspertai ir pilietinės visuomenės organizacijos, įskaitant nukentėjusiųjų grupes. Valstybės narės turėtų naudotis tinklo iškeltomis mintimis, kurdamos fizines ir virtualias bendruomenių erdves atviroms diskusijoms rengti, kuriose visuomenės pasitikėjimą turintys ir autoritetingi asmenys įtikinamai skleistų teigiamas idėjas, nusveriančias teroristų agitaciją. Komisija taip pat rems pilietinės visuomenės organizacijų, kurios internete teikia informaciją apie žiaurią ekstremistinę propagandą, ją aiškina bei su ja kovoja, veiklą.

Antra, 2012 m. Komisija surengs **ministrų konferenciją**, kurioje bus nagrinėjama radikalizmo skatinimo ir verbavimo prevencija ir kurioje valstybės narės turės galimybę pristatyti sėkmingos kovos su ekstremistine ideologija pavyzdžius.

---

17 2005 m. lapkričio mėn. Europos Sąjungos kovos su terorizmu strategija (dok. Nr. 14469/4/05) nustatytas keturias veiklos kryptis apimantis metodas – užkirsti kelią, apsaugoti, persekioti ir reaguoti. Daugiau diskusijų šiuo klausimu rasite „ES kovos su terorizmu politika. Svarbiausi laimėjimai ir ateities uždaviniai“, COM(2010) 386.

18 Direktyva dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų (2008/114/EB), įtraukta į platesnio masto Europos programą dėl svarbių infrastruktūros objektų apsaugos, kuri apima daugiau nei apsaugą nuo teroristinių grėsmių.

19 Įgyvendindama ES strategiją dėl kovos su radikalizmo skatinimu ir verbavimu teroristinei veiklai (CS/2008/15175), Komisija rėmė tyrimus ir Europos radikalizmo skatinimo ekspertų tinklo kūrimą, kad būtų išnagrinėti radikalizmo skatinimo ir verbavimo reiškiniai, taip pat valstybių narių vadovaujamus projektus, susijusius, pvz., su viešosios tvarkos palaikymu bendruomenės pastangomis, komunikacija ir radikalizmo skatinimu kalėjimuose, be to, skyrė apie 5 mln. EUR nukentėjusiųjų paramos projektams ir rėmė nukentėjusiųjų nuo terorizmo asociacijų tinklą.

Trečia, atsižvelgdama į šias iniciatyvas ir diskusijas, Komisija parengs **veiksmų ir patirties vadovą**, siekdama paremti valstybių narių pastangas, pradedant radikalizmo skatinimo prevencija ir baigiant kova su verbavimu, teroristų atitraukimu nuo jų veiklos ir reabilitavimu.

2 veiksmas. Neleisti teroristams gauti lėšų, medžiagų ir sekti jų sandorius

2011 m. Komisija parengs administracinių priemonių pagal Sutarties 75 straipsnį sistemą dėl turto įšaldimo vykdant terorizmo ir susijusių veikų prevenciją ir kovojant su jais. Visų pirma, naudojant teisėkūros ir ne teisėkūros priemones turi būti įgyvendinti ES veiksmų planai, susiję su galimybės gauti sprogmenų (2008 m.) ir cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių (ChBRB) medžiagų (2009 m.) prevencija. Juos įgyvendinant reikia priimti Komisijos 2010 m. pateiktą reglamento, kuriuo apribojama bendra prieiga prie sprogmenų gamybai naudojamų cheminių prekursorių, pasiūlymą. Be to, reikia sukurti Europos specializuotų su ChBRB medžiagomis susijusių teisėsaugos padalinių tinklą, siekiant užtikrinti, kad nustatydamos savo nacionalinius planus valstybės narės atsižvelgtų į ChBRB medžiagų pavojų. Kita priemonė – sukurti Europole teisėsaugos išankstinio perspėjimo sistemą incidentų, susijusių su ChBRB medžiagomis, atveju. Įgyvendinant šiuos veiksmus reikia glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis ir, jei reikia, pasitelkti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę. Kad sumažintų teroristų organizacijų ir valstybinių subjektų prieigos prie šių medžiagų, kurios gali būti naudojamos gaminant sprogmenis ir masinio naikinimo ginklus (biologinius, cheminius arba branduolinius), pavojų, ES turi sustiprinti dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės sistemą ir jos įgyvendinimą prie ES sienų ir tarptautiniu mastu.

Kai su JAV bus pasirašytas susitarimas dėl terorizmo finansavimo sekimo programos, Komisija 2011 m. **suformuos ES** teritorijoje turimų **finansinių mokėjimų pranešimų duomenų gavimo ir analizavimo politiką**.

3 veiksmas. Transporto saugumas

Komisija ir toliau rengs ES aviacijos ir laivybos saugumo tvarką, pagrįstą nuolatiniu grėsmės ir rizikos vertinimu. Ji pasinaudos technine ir technologine saugumo tyrimų pažanga, pasitelkdama tokias programas kaip GALILEO ir GMES[20] Europos Žemės stebėjimo iniciatyva. Komisija stengsis užsitikrinti visuomenės pritarimą, siekdama kuo geresnės aukščiausio saugumo lygio ir keleivių patogumo, išlaidų kontrolės, privatumo ir sveikatos apsaugos pusiausvyros; ji skirs daug dėmesio nuolatiniam patikrinimų ir vykdymo tvarkos stiprinimui, įskaitant krovinių vežimo kontrolę. Tarptautinis bendradarbiavimas yra labai svarbus ir gali būti naudingas skatinant tobulesnes saugumo normas visame pasaulyje, užtikrinant veiksmingą išteklių panaudojimą ir ribojant nereikalingą saugumo patikrinimų dubliavimą.

Todėl reikalingas ir pagrįstas aktyvesnis europinis požiūris į plačią ir sudėtingą **sausumos transporto saugumo** sritį, ypač į keleivių vežimo saugumą[21]. Komisija ketina išplėsti miesto transporto saugumo srityje įgyvendinamus veiksmus, kad šie apimtų a) vietos ir regionų geležinkelius ir b) greituosius geležinkelius bei susijusią infrastruktūrą. Iki šiol veiksmai ES lygmeniu apsiribojo informacijos ir geriausios patirties keitimusi, dėl subsidiarumo klausimų

---

[20] GMES – Pasaulinė aplinkos ir saugumo stebėsenos sistema.

[21] 2004 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos deklaracija dėl kovos su terorizmu.

ir dėl to, kad nebuvo į Tarptautinę jūrų organizaciją arba Tarptautinę civilinės aviacijos organizaciją panašios tarptautinės organizacijos, dėl kurios reikėtų laikytis koordinuoto europinio požiūrio. Komisija laikosi nuomonės, kad, atsižvelgiant į ankstesnę patirtį aviacijos ir jūrų transporto saugumo srityse, pirmasis galimas žingsnis link tolesnių veiksmų būtų sukurti nuolatinį sausumos transporto saugumo komitetą, kuriam vadovautų Komisija ir kuriame posėdžiautų transporto bei teisėsaugos ekspertai, ir forumą, kuriame viešojo ir privačiojo sektoriaus suinteresuotosios šalys galėtų keistis nuomonėmis. Atsižvelgiant į pastarojo meto įvykius, sparčiau tobulinamos ir stiprinamos krovinių tranzito oro transportu iš trečiųjų šalių procedūros.

Transporto saugumo klausimai bus smulkiau išnagrinėti komunikate dėl transporto saugumo politikos, kuris turėtų būti paskelbtas 2011 m.

3 TIKSLAS. Padidinti piliečių ir įmonių saugumą elektroninėje erdvėje

IT tinklų saugumas yra viena iš svarbiausių tinkamo informacinės visuomenės veikimo sąlygų. Tai pripažįstama neseniai paskelbtoje Europos skaitmeninėje darbotvarkėje[22], kurioje nagrinėjami klausimai, susiję su pagrindiniais tinklo naudotojų pasitikėjimą ir saugumą užtikrinančiais elementais: elektroniniu nusikalstamumu, elektroniniu saugumu, saugesniu internetu ir privatumu. Dėl greitos naujų informacinių technologijų plėtros ir taikymo taip pat atsirado naujų nusikalstamų veikų formų. Elektroninis nusikalstamumas – tai pasaulinis reiškinys, darantis daug žalos ES vidaus rinkai. Pati interneto struktūra neturi ribų, tačiau persekiojimo už elektroninius nusikaltimus jurisdikcija ribojama valstybių sienų. Valstybės narės turi suvienyti savo pastangas ES lygmeniu. Europolo aukštųjų technologijų nusikaltimų tyrimo centras (angl. *High Tech Crime Centre*) jau atlieka labai svarbų teisėsaugos koordinuojamą vaidmenį, tačiau reikia imtis tolesnių veiksmų.

1 veiksmas. Stiprinti teisėsaugos ir teismų gebėjimus

ES, naudodamasi jau esamomis struktūromis, iki 2013 m. sukurs **kovos su elektroniniu nusikalstamumu centrą**, per kurį valstybės narės ir ES institucijos turės galimybę plėtoti operatyvinius ir analitinius tyrimų ir bendradarbiavimo su tarptautiniais partneriais gebėjimus[23]. Centras pagerins esamų prevencinių ir tyrimo priemonių vertinimą bei stebėjimą, rems teisėsaugos institucijoms ir teismams skirtus mokymus ir informuotumo didinimo priemones, užmegs ryšius su Europos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra (ENISA) ir kurs sąveiką su nacionalinėmis ir (arba) vyriausybinėmis kompiuterinių incidentų tyrimo tarnybomis (CERT). Kovos su elektroniniu nusikalstamumu centras turėtų tapti pagrindiniu Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centru.

Nacionaliniu lygmeniu valstybės narės turėtų nustatyti bendras normas, kurias taikytų elektroninius nusikaltimus tiriantys ir jų persekiojimą vykdantys policijos pareigūnai, teisėjai, prokurorai ir teismo tyrėjai. Valstybės narės raginamos iki 2013 m. kartu su Eurojustu, Europos policijos koledžu (CEPOL) ir Europolu sustiprinti nacionalinius informuotumo apie elektroninį nusikalstamumą ir mokymų šioje srityje gebėjimus, taip pat įsteigti nacionalinius arba kelioms valstybėms narėms bendrus kompetencijos centrus. Šie centrai turėtų glaudžiai bendradarbiauti su akademine visuomene ir pramone.

---

22 COM(2010) 245.

23 2011 m. Komisija užbaigs centro galimybių studiją.

2 veiksmas. Bendradarbiauti su pramone siekiant suteikti teises piliečiams ir juos apsaugoti

Visos valstybės narės turi užtikrinti, kad piliečiai galėtų nesudėtingu būdu **pranešti apie elektroninius nusikaltimus**. Įvertinus šią informaciją, ji būtų perduota nacionalinei ir prireikus Europos perspėjimo apie elektroninius nusikaltimus sistemai. Remdamosi pagal Saugesnio interneto programą atliekama naudinga veikla, valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad piliečiai galėtų tinkamai susipažinti su informacija apie kibernetinius pavojus ir pagrindines atsargumo priemones, kurių reikėtų imtis. Ši informacija turėtų apimti tokias sritis: kaip apsaugoti savo privatumą internete, nustatyti ir pranešti apie vaiko viliojimą, instaliuoti savo kompiuteriuose pagrindinę antivirusinę programinę įrangą ir užkardas, valdyti slaptažodžius, nustatyti duomenų vagystes, neteisėtą nukreipimą į tam tikras svetaines ar kitokias atakas. 2013 m. Komisija įsteigs centrinį skyrių, per kurį realiuoju laiku bus dalijamasi ištekliais ir valstybių narių bei pramonės geriausia patirtimi.

Taip pat reikia sustiprinti viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimą europiniu lygmeniu, įgyvendinant Europos viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę (EP3R) atsparumui užtikrinti. Bendradarbiaujant turėtų būti sukurtos naujoviškos priemonės ir instrumentai saugumui (ypač ypatingos svarbos infrastruktūros objektų saugumui) gerinti ir tinklo bei informacijos infrastruktūros atsparumui didinti. EP3R šalys taip pat turėtų bendrauti su tarptautiniais partneriais gerindamos bendrą IT tinklų rizikos valdymą.

Su neteisėtu interneto turiniu (įskaitant terorizmo kurstymą) turėtų būti kovojama taikant leidžiama pranešimo ir turinio šalinimo tvarka pagrįstas bendradarbiavimo gaires, kurias Komisija iki 2011 m. ketina nustatyti kartu su interneto paslaugų teikėjais, teisėsaugos institucijomis ir ne pelno organizacijomis. Skatindama šių suinteresuotųjų šalių ryšius ir sąveiką, Komisija rems interneto platformos, pramonės ir teisėsaugos atstovams skirtos ryšių palaikymo iniciatyvos kovojant su elektroniniais nusikaltimais (angl. *Contact Initiative against Cybercrime for Industry and Law Enforcement*), naudojimą.

3 veiksmas. Pagerinti gebėjimus kovoti su kibernetinėmis atakomis

Reikia imtis keleto priemonių gerinant kibernetinių atakų arba trukdžių prevenciją, nustatymą ir greitą reagavimą į juos. Pirmiausia, iki 2012 m. kiekvienoje valstybėje narėje ir ES institucijose turėtų tinkamai veikti **CERT**. Svarbu, kad nuo pat įsteigimo visos CERT, vykdydamos prevenciją ir reaguodamos į pavojus, bendradarbiautų su teisėsaugos institucijomis. Antra, valstybės narės iki 2012 m. turėtų sujungti į vieną tinklą savo nacionalines ir (arba) vyriausybines CERT, kad būtų sustiprinta Europos parengtis. Tai labai padės iki 2013 m. su Komisijos ir ENISA pagalba plėtojant plačiajai visuomenei skirtą Europos informacijos mainų ir įspėjimo sistemą (EISAS) ir nustatant susijusių įstaigų ir valstybių narių informacinių punktų tinklą. Trečia, valstybės narės kartu su ENISA turėtų sudaryti nacionalinius nepaprastųjų padėčių planus ir reguliariai rengti reagavimo į incidentus ir veiklos atkūrimo pratybas. ENISA rems šiuos veiksmus, kurių tikslas – pagerinti CERT normas Europoje.

4 TIKSLAS. Valdant sienas stiprinti saugumą

Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai ES suteiktos galimybės geriau panaudoti su asmenimis ir prekėmis susijusios sienų valdymo politikos sinergijas, taikant solidarumo ir teisingo

atsakomybės pasidalijimo principą[24]. Kalbant apie asmenų judėjimą, ES gali traktuoti migracijos valdymą ir kovą su nusikalstamumu kaip du integruotos sienų valdymo strategijos tikslus. Ši veikla pagrįsta trimis strateginėmis kryptimis:

- didesniu naujų technologijų naudojimu vykdant pasienio kontrolę (antros kartos Šengeno informacinė sistema (SIS II), vizų informacinė sistema (VIS), atvykimo ir išvykimo sistema, registruotų keliautojų programa);

- didesniu naujų technologijų naudojimu su GMES saugumo tarnybų pagalba stebint sienas (Europos sienų stebėjimo sistema, EUROSUR) ir laipsnišku jūrų sričiai skirtos bendros dalijimosi informacija aplinkos kūrimu[25], taip pat

- geresniu valstybių narių koordinavimu pasitelkus FRONTEX.

Kalbant apie prekių judėjimą, 2005 m. padarius Bendrijos muitinės kodekso su saugumu susijusį pakeitimą[26] nustatytas saugesnių ir prekybai patikimomis prekėmis atviresnių sienų pagrindas. Remiantis bendrais rizikos kriterijais ir standartais saugumo ir saugos tikslais atliekama kiekvieno į ES įvežamo krovinio rizikos analizė. Ištekliai panaudojami geriau, nes didžiausias dėmesys skiriamas potencialiai rizikingiems kroviniams. Ši sistema pagrįsta išankstine ūkinės veiklos vykdytojų perduota informacija apie prekybos srautus, bendros rizikos valdymo sistemos steigimu ir įgaliotojo ūkinių operacijų vykdytojo programa, kuri turi būti taikoma visoms į ES teritoriją įvežamoms ir iš jos išvežamoms prekėms. Šios priemonės viena kitą papildo ir sukuria bendrą struktūrą, kuri ir toliau plėtojama, kad būtų kovojama su vis sudėtingesnėmis nusikaltėlių organizacijomis, su kurioms valstybės narės vienos susidoroti negali.

1 veiksmas. Išnaudoti visas EUROSUR galimybes

Komisija pateiks teisės akto pasiūlymą 2011 m. **įsteigti EUROSUR**, siekiant prisidėti prie vidaus saugumo ir kovos su nusikalstamumu. EUROSUR kuriamas mechanizmas, kuriuo remdamosi valstybės narės galės dalytis sienų stebėjimo operatyvine informacija ir bendradarbiauti vienos su kitomis bei su FRONTEX taktiniu, operatyviniu ir strateginiu lygmenimis[27]. EUROSUR naudos naujas technologijas, išplėtotas įgyvendinant ES finansuojamus tyrimų projektus bei veiklą, kaip antai palydovinius vaizdus objektams prie jūrų sienos aptikti ir sekti, pavyzdžiui, greitiems laivams, gabenantiems narkotikus į ES teritoriją, sekti.

Pastaraisiais metais buvo pradėtos įgyvendinti dvi operatyvinio bendradarbiavimo prie jūrų sienų iniciatyvos – FRONTEX remiama kovos su prekyba žmonėmis ir neteisėtu jų įvežimu iniciatyva ir pagal MAOC-N[28] bei CeCLAD-M[29] įgyvendinama kovos su narkotikų

---

24 SESV 80 straipsnis.

25 Komisijos komunikatas „Jūrų priežiūros integravimas. ES jūrų sričiai skirta bendra dalijimosi informacija aplinka“, COM(2009) 538.

26 Tarybos reglamentas (EB) Nr. 648/2005, iš dalies keičiantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2913/92, nustatantį Bendrijos muitinės kodeksą.

27 Komisijos pasiūlymai sukurti sistemą EUROSUR ir jūrų sričiai skirtą bendrą dalijimosi informacija aplinką (BDIA) atitinkamai pateikti dokumentuose COM(2008) 68 ir COM(2009) 538. Neseniai priimtas šešių etapų BDIA kūrimo veiksmų planas, COM(2010) 584.

28 MAOC-N – Jūrų analizės ir operacijų centras kovai su prekyba narkotikais.

29 CeCLAD-M – Kovos su prekyba narkotikais Viduržemio jūros regione koordinavimo centras.

kontrabanda iniciatyva. Plėtodama integruotus ir operatyvinius veiksmus prie jūrų sienos, 2011 m. ES pradės įgyvendinti bandomąjį projektą prie savo pietinių ir pietvakarinių sienų, kuriame dalyvaus du minėti centrai, Komisija, FRONTEX ir Europolas. Šiame bandomajame projekte bus nagrinėjamos rizikos analizės ir stebėjimo duomenų sinergijos bendrų interesų srityse, susijusiose su įvairiomis grėsmių rūšimis, pvz., narkotikais ir neteisėtu žmonių įvežimu[30].

2 veiksmas. Didinti FRONTEX vaidmenį prie išorės sienų

Vykdydama operacijas FRONTEX gauna svarbios informacijos apie prekybos tinkluose dalyvaujančius nusikaltėlius. Tačiau kol kas ši informacija negali būti panaudojama rizikos analizei arba tam, kad būtų geriau pasirengta būsimoms bendroms operacijoms. Be to, su įtariamais nusikaltėliais susiję duomenys neperduodami tirti toliau nacionalinėms institucijoms arba Europolui. Europolas irgi negali dalytis savo analizės darbo bylose sukaupta informacija. Remdamasi patirtimi ir taikydama bendrą ES požiūrį į informacijos valdymą[31], Komisija laikosi nuomonės, kad suteikus FRONTEX teisę tvarkyti ir naudoti šią ribotos apimties informaciją ir laikantis aiškių asmens duomenų administravimo taisyklių, būtų tvirtai prisidėta prie nusikaltėlių organizacijų ardymo. Tačiau dėl to FRONTEX ir Europolo užduotys neturėtų dubliuotis.

Nuo 2011 m. Komisija pradės su FRONTEX ir Europolu kiekvienų metų pabaigoje teikti ataskaitą, kurioje bus nagrinėjami konkretūs tarpvalstybiniai nusikaltimai, kaip prekyba žmonėmis, neteisėtas žmonių įvežimas ir neteisėtų prekių kontrabanda. Remiantis šia metine ataskaita bus nagrinėjama, ar nuo 2012 m. reikės rengti bendras FRONTEX operacijas ir bendras policijos, muitinės ir kitų specializuotų teisėsaugos institucijų operacijas.

3 veiksmas. Bendras prekių judėjimo per išorės sienas rizikos valdymas

Siekiant padidinti tarptautinės tiekimo grandinės ir prekių judėjimo per ES sienas saugumą ir apsaugą, pastaraisiais metais padaryta svarbių teisinių ir struktūrinių pakeitimų. Pagal bendrą rizikos valdymo schemą (CRMF), kurią įgyvendina muitinės, numatyta nuolatinė išankstinių elektroninių atvykimo (ir išvykimo) prekybos duomenų peržiūra, siekiant nustatyti pavojų saugumui ir grėsmes saugai ES ir jos gyventojams ir tinkamai šiuos pavojus šalinti. Pagal CRMF taip pat numatyta nustatytose prioritetinėse srityse, įskaitant prekybos politiką ir finansinę riziką, imtis griežtesnio tikrinimo. Be to, pagal šią sistemą reikalaujama ES lygmeniu sistemingai keistis informacija apie riziką.

Ateinančių metų uždavinys – visose valstybėse narėse užtikrinti vienodus aukštos kokybės rizikos valdymo, susijusios rizikos analizės ir rizikos įvertinimu pagrįstų tikrinimų rezultatus. Be pirmiau minėtos metinės neteisėtų prekių kontrabandos ataskaitos, Komisija parengs ES lygmens muitinės vertinimą bendros rizikos problemai spręsti. Siekiant stiprinti sienų saugumą, informaciją reikėtų telkti ES lygmeniu. Kad būtų reikiamai sustiprintas muitinės saugumas prie išorės sienų, 2011 m. Komisija analizuos **ES lygmens rizikos analizės ir tikslinio rizikos šalinimo pajėgumų didinimo** galimybes ir pateiks atitinkamų pasiūlymų.

---

30 Šis projektas prisidės prie kitų integruoto jūrų stebėjimo projektų, pvz., *BlueMassMed* ir *Marsuno*, kurių tikslas – pagerinti jūrų stebėjimą Viduržemio jūros, Atlanto vandenyno ir Šiaurės Europos jūrų baseinuose.

31 Informacijos valdymo laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje apžvalga, COM(2010) 385.

4 veiksmas. Gerinti agentūrų bendradarbiavimą nacionaliniu lygmeniu

Iki 2011 m. pabaigos valstybės narės turėtų pradėti rengti **bendrą rizikos analizę**. Šiame darbe turėtų dalyvauti visos svarbios saugumo vaidmenį atliekančios institucijos, įskaitant policiją, sienos apsaugos tarnybas ir muitinę, kurios nustato karštuosius taškus, taip pat daugkartines ir tarpusavyje susijusias grėsmes ties išorės sienomis, pavyzdžiui, pakartotinius neteisėto žmonių įvežimo ir narkotikų kontrabandos iš to paties regiono per tuos pačius sienos perėjimo punktus atvejus. Ši analizė turėtų papildyti metinę Komisijos ataskaitą apie tarpvalstybinius nusikaltimus, kurioje pateikiamos bendros FRONTEX ir Europolo pastabos. Iki 2010 m. pabaigos Komisija baigs tyrimą, kuriuo siekiama nustatyti geriausią prie ES išorės sienų dirbančių sienos apsaugos tarnybų ir muitinės administracijų patirtį ir apgalvoti, kaip geriausia ją paskleisti. 2012 m. Komisija pasiūlys, kaip **pagerinti pasienio kontrolės**, kurią atlieka įvairios nacionalinės institucijos (policija, sienos apsaugos tarnybos ir muitinės), koordinavimą. Be to, iki 2014 m. Komisija kartu su FRONTEX, Europolu ir Europos prieglobsčio paramos biuru parengs minimalius agentūrų bendradarbiavimo standartus ir nustatys geriausią patirtį. Jie visų pirma bus taikomi bendrai rizikos analizei, bendriems tyrimams, bendroms operacijoms ir žvalgybinės informacijos mainams.

5 TIKSLAS. Didinti Europos gebėjimą įveikti krizes ir nelaimes

ES patiria daugybę krizių ir nelaimių, pavyzdžiui, tokių, kurios siejamos su klimato kaita, ir tokių, kurias sukelia teroro aktai, kibernetinės atakos prieš ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, priešiškais tikslais arba netyčia paskleisti ligų sukėlėjai ir patogenai, staigūs gripo protrūkiai ir infrastruktūros gedimai. Dėl šių įvairius sektorius apimančių grėsmių reikia tobulinti ilgalaikio krizių ir nelaimių valdymo praktiką, jo veiksmingumą ir darną. Tam reikia ir solidarumo reaguojant, ir atsakomybės imantis prevencinių veiksmų bei rengiantis, ypač pabrėžiant visų galimų pavojų geresnį rizikos vertinimą ir rizikos valdymą ES lygmeniu.

1 veiksmas. Visapusiškai pasinaudoti solidarumo sąlyga

Pagal Lisabonos sutartyje[32] numatytą solidarumo sąlygą ES ir valstybės narės teisiškai įpareigotos padėti viena kitai, jei kuri nors valstybė narė patirtų teroro aktą arba gaivalinę ar žmogaus sukeltą nelaimę. Įgyvendindama šią sąlygą ES siekia geriau organizuotis ir veiksmingiau valdyti krizes, ar tai būtų jų prevencija, ar reagavimas į jas. Remiantis Komisijos ir vyriausiojo įgaliotinio visa apimančiu pasiūlymu, kuris turi būti pateiktas 2011 m., ES kolektyvinis uždavinys bus **praktiškai įgyvendinti solidarumo sąlygą**.

2 veiksmas. Visų rūšių pavojus apimantis požiūris į grėsmes ir rizikos vertinimas

Iki 2010 m. pabaigos Komisija kartu su valstybėmis narėmis parengs nelaimių valdymui skirtas ES **rizikos vertinimo** ir nustatymo gaires, kurios bus pagrįstos įvairių rūšių pavojų ir riziką apimančiu požiūriu, iš esmės taikytinu visoms gaivalinėms ir žmogaus sukeltoms nelaimėms. Iki 2011 m. pabaigos kiekviena valstybė narė turėtų parengti nacionalinį rizikos valdymo, įskaitant rizikos analizę, metodą. Atsižvelgdama į tai Komisija iki 2012 m. pabaigos parengs įvairius sektorius apimančią pagrindinių gaivalinių ir žmogaus sukeltų pavojų, su

[32] SESV 222 straipsnis.

kuriais ES gali susidurti ateityje, apžvalgą[33]. Be to, 2011 m. numatyta Komisijos iniciatyva dėl sveikatos saugumo bus siekiama sustiprinti ES rizikos valdymo koordinavimą ir sustiprinti esamas visuomenės sveikatos srities struktūras ir mechanizmus.

Kiek tai susiję su **grėsmių vertinimu**, Komisija parems pastangas didinti abipusį įvairių grėsmės lygių apibrėžčių supratimą ir gerinti bendravimą, kai kyla būtinybė tuos lygius pakeisti. 2012 m. valstybės narės raginamos pateikti savo terorizmo ir kitų piktavališkų grasinimų grėsmių vertinimą. Nuo 2013 m. Komisija kartu su ES kovos su terorizmu koordinatoriumi ir valstybėmis narėmis, remdamasi nacionaliniais vertinimais, rengs reguliarias esamų grėsmių apžvalgas.

ES turėtų iki 2014 m. sukurti darnią **rizikos valdymo politiką**, grėsmių ir rizikos vertinimą susiedama su sprendimų priėmimu.

3 veiksmas. Sujungti įvairius dalijimosi informacija apie padėtį centrus

Ar į krizes bus reaguojama veiksmingai ir suderintai, priklauso nuo galimybių greitai gauti išsamią ir tikslią padėties apžvalgą. Informacija apie padėtį ES ar už jos ribų turi būti gaunama iš visų svarbių šaltinių, išanalizuota, įvertinta ir ja turi būti pasidalyta su valstybėmis narėmis bei ES institucijų operatyviniais ir politikos padaliniais. Turėdama visą į tinklą sujungtą saugią infrastruktūrą, tinkamą įrangą ir deramai apmokytus darbuotojus, ES galės **plėtoti integruotą požiūrį, grindžiamą bendru supratimu įvykus krizei**.

Atsižvelgdama į esamus pajėgumus ir ekspertines žinias, Komisija iki 2012 m. sustiprins konkrečių sektorių išankstinio perspėjimo ir bendradarbiavimo įvykus krizei funkcijas[34], įskaitant susijusias su sveikatos priežiūra, civiline sauga, branduolinės rizikos stebėjimu ir terorizmu, ir pasinaudos ES vadovaujamomis operatyvinėmis programomis. Tokios priemonės padės pagerinti ryšius su ES agentūromis ir Europos išorės veiksmų tarnyba, įskaitant Situacijų centrą, ir suteiks galimybę geriau dalytis informacija, o prireikus – bendromis ES grėsmių ir rizikos vertinimo ataskaitomis.

Veiksmingam ES institucijų, įstaigų ir agentūrų veiklos koordinavimui reikia darnios bendros įslaptintos informacijos apsaugos sistemos. Todėl šiuo klausimu Komisija ketina 2011 m. pateikti pasiūlymą.

4 veiksmas. Nelaimių problemą spręsti kuriant Europos reagavimo į nelaimes pajėgumus

ES turėtų būti pajėgi reaguoti į nelaimes tiek ES, tiek už jos ribų. Per pastaruosius įvykius sukaupta patirtis rodo, kad reikia toliau tobulinti dislokavimo spartą ir veiksmų tinkamumą, operatyvinį ir politinį derinimą bei ES reagavimo į nelaimes matomumą tiek jos viduje, tiek už jos ribų.

---

33 Tarybos išvados dėl Bendrijos nelaimių prevencijos Europos Sąjungoje sistemos, 2009 m. lapkričio mėn.

34 Komisija ir toliau naudos bei plėtos sistemą ARGUS (žr. COM(2005) 662) ir procedūras, susijusias su daugelį pavojų apimančiomis daugiasektorėmis krizėmis, taip pat koordinuos visų savo tarnybų veiklą.

Pagal neseniai priimtą reagavimo į nelaimes strategiją[35] ES turėtų **sukurti Europos reagavimo į nelaimes pajėgumus**, pagrįstus valstybių narių iš anksto numatytais atsarginiais ištekliais ES operacijoms ir iš anksto patvirtintais nepaprastosios padėties planais. Veiksmingumą ir ekonomiškumą būtų galima padidinti naudojantis bendra logistika, supaprastinant ir sustiprinant transporto išteklių telkimo ir bendro finansavimo priemones. Kad pagrindiniai pasiūlymai būtų įgyvendinti, 2011 m. bus pateikti teisėkūros pasiūlymai.

3. STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMAS

ES institucijoms, valstybėms narėms ir ES agentūroms tenka bendra atsakomybė už praktinį ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimą. Tam reikia, kad strategija būtų įgyvendinama darniai ir būtų nustatyti aiškūs vaidmenys ir atsakomybė, Tarybai ir Komisijai glaudžiai bendradarbiaujant su Europos išorės veiksmų tarnyba – kad darant pažangą būtų pasiekti strateginiai tikslai. Visų pirma Komisija rems Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinio komiteto (COSI) veiklą, siekdama užtikrinti, kad operatyvinis bendradarbiavimas būtų skatinamas, stiprinamas ir būtų lengvinamas valstybių narių kompetentingų institucijų veiksmų derinimas.[36]

Įgyvendinimas

Prioritetai turi būti parodyti ir ES agentūrų operatyviniuose planuose, ir nacionaliniu lygmeniu, ir Komisijos darbo programose. Komisija užtikrins, kad su saugumu susijusi veikla, įskaitant saugumo tyrimus, pramonės politiką ir projektus pagal ES vidaus finansavimo programas, susijusias su saugumu, būtų suderinama su strateginiais tikslais. Saugumo tyrimai ir toliau bus finansuojami iš daugiametės bendrosios mokslinių tyrimų ir plėtros programos. Siekdama užtikrinti sėkmingą įgyvendinimą, Komisija sukurs vidaus darbo grupę. Dalyvauti bus pakviesta Europos išorės veiksmų tarnyba, kad būtų užtikrinta darna su Europos saugumo strategija ir panaudotos vidaus ir išorės politikos, įskaitant rizikos ir grėsmių vertinimą, sinergijos. To paties tikslo siekdami, COSI ir Politinis ir saugumo komitetas turėtų bendradarbiauti ir reguliariai susitikti.

ES finansavimu, kurio galbūt prireiks 2011–2013 m., bus galima pasinaudoti neviršijant esamų viršutinių daugiametės finansinės programos ribų. Laikotarpiu po 2013 m. vidaus saugumo finansavimas bus išanalizuotas atsižvelgiant į visos Komisijos svarstomus visus to laikotarpio pasiūlymus. Vykstant tokiems svarstymams Komisija vertins galimybę sukurti vidaus saugumo fondą.

Stebėjimas ir vertinimas

Kartu su Taryba Komisija stebės Vidaus saugumo strategijos įgyvendinimo pažangą. Remdamasi valstybių narių ir ES agentūrų informacija ir kuo labiau pasinaudodama esamais ataskaitų teikimo mechanizmais, Komisija parengs strategijos metinę ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai. Metinėje ataskaitoje bus išskiriami pagrindiniai pokyčiai siekiant

---

35 „Geresnis Europos reagavimas į nelaimes. Civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos vaidmuo“, COM(2010) 600.

36 SESV 71 straipsnis; taip pat žr. Tarybos sprendimą 2010/131/ES dėl Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatinio komiteto įkūrimo.

kiekvieno strateginio tikslo, taip pat bus vertinama, ar ES ir valstybių narių lygmens veiksmai buvo veiksmingi, ir pateikiamos atitinkamos Komisijos rekomendacijos. Metinėje ataskaitoje taip pat bus priedas, kuriame bus aprašyta vidaus saugumo padėtis. Ataskaitą parengs Komisija, kuriai informaciją pateiks atitinkamos agentūros. Šiomis metinėmis ataskaitomis galėtų remtis Europos Parlamentas ir Taryba svarstydami vidaus saugumo klausimus.

BAIGIAMOSIOS PASTABOS

Pasaulis keičiasi, taip pat keičiasi grėsmės ir problemos, su kuriomis susiduriame. Todėl Europos Sąjunga turėtų reaguoti atitinkamai. Bendradarbiaudami tam, kad įgyvendintume šioje strategijoje išdėstus veiksmus, einame tinkamu keliu. Vis dėlto, kad ir kokie stiprūs, kad ir kaip gerai pasirengę esame, grėsmių niekada negalėsime visiškai įveikti. Todėl svarbiausia – sustiprinti savo pastangas.

Lisabonos sutarčiai tapus naujuoju teisiniu pagrindu, Vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas turėtų tapti viena bendra ES ateinančių ketverių metų darbotvarke. Sėkmė priklauso ne tik nuo bendrų visų ES veikėjų pastangų, bet ir nuo bendradarbiavimo už ES ribų. Tik sutelkę jėgas ir bendradarbiaudamos, kad ši strategija būtų įgyvendinta, valstybės narės, ES institucijos, įstaigos ir agentūros užtikrins, kad Europa iš tikrųjų darniai reaguotų į mūsų laikmečio grėsmes saugumui.

Priedas. Tikslų ir veiksmų santrauka

VIDAUS SAUGUMO STRATEGIJA

TIKSLAI IR VEIKSMAI

TIKSLAI IR VEIKSMAI	ATSAKINGA ŠALIS	LAIKAS
1 TIKSLAS. Išardyti tarptautinius nusikaltėlių tinklus		
1 veiksmas. Nustatyti ir išardyti nusikaltėlių tinklus		
Pasiūlymas dėl ES keleivio duomenų įrašų naudojimo	COM[37]	2011 m.
Galima ES kovos su pinigų plovimu teisės aktų peržiūra, siekiant nustatyti įmonių ir patikos fondų savininkus	COM	2013 m.
Bankų sąskaitų registrų naudojimo atsekant nusikaltėlių lėšų judėjimą gairės	COM	2012 m.
Informacijos apie nusikalstamus finansinius sandorius rinkimo, analizės ir dalijimosi ja strategija, įskaitant mokymą	COM su VN ir CEPOL	2012 m.
Dažnesnis rėmimasis nedelsiant suburiamų jungtinių tyrimų grupių darbu	VN su COM, Europolu ir	Vykdoma

[37] Pagrindinės santrumpos: Europos Komisija (COM), valstybės narės (VN), Europos policijos koledžas (CEPOL), Europos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra (ENISA), Jūrų analizės ir operacijų centras kovai su prekyba narkotikais (MAOC-N), Kovos su narkotikais Viduržemio jūros regione koordinavimo centras (CECLAD-M), Europos prieglobsčio paramos biuras (EASO), Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai (HR).

TIKSLAI IR VEIKSMAI	ATSAKINGA ŠALIS	LAIKAS
	Eurojustu	
2 veiksmas. Apsaugoti ekonomiką nuo nusikaltėlių įsiskverbimo		
Valstybių narių kovos su korupcija pastangų stebėjimo ir rėmimo pasiūlymas	COM	2011 m.
Nacionalinių informacinių punktų tinklo sukūrimas vyriausybinėms ir reguliavimo įstaigoms	COM su VN	2011 m.
Intelektinės nuosavybės teisių įgyvendinimo ir kovos su prekyba padirbtais produktais internete veiksmai	VN ir COM	Vykdoma
3 veiksmas. Konfiskuoti nusikaltėlių turtą		
Pasiūlymas dėl trečiosios šalies turto konfiskavimo, išplėsto konfiskavimo ir ne apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstų nutarimų konfiskuoti	COM	2011 m.
Veiksmingų turto susigrąžinimo tarnybų įsteigimas ir reikiama turto valdymo sistema	VN	2014 m.
Turto susigrąžinimo tarnybų veiklos rezultatų vertinimo bendri rodikliai ir gairės, kaip užkirsti kelią nusikalstamoms grupuotėms atgauti konfiskuotą turtą	COM	2013 m.

TIKSLAI IR VEIKSMAI	ATSAKINGA ŠALIS	LAIKAS
2 TIKSLAS. Užkirsti kelią terorizmui ir išspręsti radikalizmo skatinimo ir verbavimo problemą		
1 veiksmas. Įgalioti bendruomenes užkirsti kelią radikalizmo skatinimui ir verbavimui		
Sukurti ES informuotumo apie radikalizmo skatinimą tinklą su interneto forumu ir ES lygmeniu organizuojamomis konferencijomis. Remti pilietinės visuomenės pastangas atskleisti ir išaiškinti žiaurią ekstremistinę propagandą ir kovoti su ja	COM su Regionų komitetu	2011 m.
Ministrų konferencija radikalizmo skatinimo ir verbavimo prevencijos tema	COM	2012 m.
Radikalizmo skatinimo prevencijos, kovos su verbavimu ir atitraukimo nuo šios veiklos ir reabilitavimo vadovas	COM	2013–2014 m.
2 veiksmas. Neleisti teroristams gauti lėšų, medžiagų ir sekti jų sandorius		
Teroristų turto įšaldymo sistema	COM	2011 m.
Galimybės gauti sprogmenų ir cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių medžiagų prevencijos veiksmų planų įgyvendinimas	VN	Vykdoma
Finansinių pranešimų duomenų ES rinkimo ir analizės politika	COM	2011 m.
3 veiksmas. Transporto saugumas		
Komunikatas dėl transporto saugumo politikos	COM	2011 m.

TIKSLAI IR VEIKSMAI	ATSAKINGA ŠALIS	LAIKAS
3 TIKSLAS. Padidinti piliečių ir įmonių saugumą elektroninėje erdvėje		
1 veiksmas. Stiprinti teisėsaugos ir teismų gebėjimus		
ES kovos su elektroniniu nusikalstamumu centro sukūrimas	Atsižvelgus į 2011 m. COM galimybių studiją	2013 m.
Elektroninių nusikaltimų tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo gebėjimų kūrimas	VN su CEPOL, Europolu ir Eurojustu	2013 m.
2 veiksmas. Bendradarbiauti su pramone siekiant suteikti teises piliečiams ir juos apsaugoti		
Pranešimų apie elektroninius nusikaltimus sistemos sukūrimas ir gairės piliečiams dėl elektroninio saugumo ir elektroninio nusikalstamumo	VN, COM, Europolas, ENISA ir privatusis sektorius	Vykdoma
Bendradarbiavimo sprendžiant neteisėto interneto turinio problemą gairės	COM su VN ir privatusis sektorius	2011 m.
3 veiksmas. Pagerinti gebėjimus kovoti su kibernetinėmis atakomis		
Kompiuterinių incidentų tyrimo tarnybų (CERT) tinklo kiekvienoje valstybėje narėje ir vienos tarnybos visoms ES institucijoms sukūrimas, reguliarus nepaprastosios padėties ir reagavimo ir atkūrimo pratybų rengimas	VN ir ES institucijos kartu su ENISA	2012 m.

TIKSLAI IR VEIKSMAI	ATSAKINGA ŠALIS	LAIKAS
Europos informacijos mainų ir įspėjimo sistemos (EISAS) sukūrimas	VN su COM ir ENISA	2013 m.

4 TIKSLAS. Valdant sienas stiprinti saugumą		
1 veiksmas. Išnaudoti visas EUROSUR galimybes		
Pasiūlymas sukurti EUROSUR	COM	2011 m.
Bandomasis operatyvinės veikos projektas prie ES pietinės arba pietvakarinės sienos	COM, FRONTEX, Europolas, MAOC-N ir CeCLAD-M	2011 m.
2 veiksmas. Didinti FRONTEX vaidmenį prie išorės sienų		
Remiantis bendromis operacijomis parengtos bendros prekybos žmonėmis, neteisėto žmonių įvežimo ir neteisėtų prekių kontrabandos ataskaitos	COM su FRONTEX ir Europolu	2011 m.
3 veiksmas. Bendras prekių judėjimo per išorės sienas rizikos valdymas		
Rizikos analizės ir tikslinio rizikos šalinimo pajėgumų didinimo iniciatyvos	COM	2011 m.
4 veiksmas. Gerinti agentūrų bendradarbiavimą nacionaliniu lygmeniu		
Bendros rizikos analizės parengimas, įtraukiant policiją, sienos apsaugos tarnybas ir muitinę, siekiant prie išorės sienų nustatyti karštuosius taškus	VN	2011 m.

TIKSLAI IR VEIKSMAI	ATSAKINGA ŠALIS	LAIKAS
Pasiūlymai pagerinti pasienio kontrolės, kurią atlieka įvairios institucijos, koordinavimą	COM	2012 m.
Agentūrų bendradarbiavimo minimalių standartų ir geriausios patirties parengimas	COM, Europolas, FRONTEX, EASO	2014 m.
5 TIKSLAS. Didinti Europos gebėjimą įveikti krizes ir nelaimes		
1 veiksmas. Visapusiškai pasinaudoti solidarumo sąlyga		
Pasiūlymas dėl solidarumo sąlygos įgyvendinimo	COM ir (arba) HR	2011 m.
2 veiksmas. Visų rūšių pavojus apimantis požiūris į grėsmes ir rizikos vertinimas		
Nelaimių valdymui skirtos rizikos vertinimo ir nustatymo gairės	COM su VN	2010 m.
Nacionaliniai požiūriai į rizikos valdymą	VN	2011–2012 m.
Įvairius sektorius apimanti galimų būsimų gaivalinių ir žmogaus sukeltų pavojų apžvalga	COM	2012 m.
Pasiūlymas dėl grėsmių sveikatai	COM	2011 m.
Reguliarios esamų grėsmių apžvalgos	COM su VN ir CTC	2013 m.
Darnios rizikos valdymo politikos sukūrimas	COM su VN	2014 m.
3 veiksmas. Sujungti įvairius dalijimosi informacija apie padėtį centrus		
Sustiprinti konkrečių sektorių išankstinio perspėjimo ir bendradarbiavimo įvykus krizei funkcijų ryšius	COM	2012 m.

TIKSLAI IR VEIKSMAI	ATSAKINGA ŠALIS	LAIKAS
Pasiūlymas dėl darnios bendros įslaptintos informacijos apsaugos sistemos	COM	2011 m.
4 veiksmas. Nelaimių problemą spręsti kuriant Europos reagavimo į nelaimes pajėgumus		
Pasiūlymas dėl Europos reagavimo į nelaimes pajėgumų sukūrimo	COM	2011 m.